

Satakunnan ammattikorkeakoulun lausunto Itämeri- ja meripolitiikan ohjausryhmän laatimaan Meripolitiikan linjaukset –luonnokseen 1.11.2018

Satakunnan ammattikorkeakoulun toiminnan ja strategian näkökulmasta puhuttelevimmat osiot meripolitiikan linjauksissa olivat meriympäristö, koulutus ja merilogistiikka. Merenkulkualan ja logistiikan koulutuksen tarjoajana yhdymme meripolitiikan näkemyksiin sen kaikilta osin. Haluamme kuitenkin vahvistaa omiin strategisiin linjauksiimme pohjautuvia näkemyksiä meriklusterin tulevaisuuden suhteen. Laadukas merenkulun palvelu on toteutettu taloudellisesti kestäväällä pohjalla meriympäristö ja turvallisuuskäsitteet huomioiden. Tähän päästäksemme tulevaisuuden merenkulkualan osaajan on ulotettava tietotaitonsa merta edemmäs. Vaikka merenkulku on maailmanlaajuisista, sen laatu luodaan kuivalla maalla merenkulun oppilaitoksissa ja hallinnollista työtä tekevissä kansallisissa ja ylikansallisissa organisaatioissa. Merenkulun koulutuksen laadun ylläpitämiseksi meidän tulee ymmärtää ja hallita kuljetusketjun muutokset teknologian myllerryksessä. Maailmanlaajuisiinkin haasteisiin ratkaisuja luovat pienet paikalliset toimijat, jotka ovat verkostoituneet muuhun klusteriin ja joilla on ympäröivän yhteisön ja yhteiskunnan tuki.

Logistiikka on nykymerkityksessä paitsi materiaalien, myös tiedon siirtelyä ja hallintaa. Koko toimitusketjun osallistaminen prosessiin on mahdollista tiedonkulun tehostuttua digitalisaation mahdollistaessa tehokkaamman ja reaaliaikaisen tilannetietoisuuden. Lastiyskäsittelyä koskevat tiedot liikkuvat jopa kymmenien eri toimijoiden välillä. Lastinantajan, varustamon, luotsauslaitoksen, ahtausyrityksen, huolitsijan, laivanselvityksen, maakuljetusyrityksen, tullin ja satamalaitoksen välisen tiedonkulun mahdollistaminen on olennaista tehokkaassa logistisessa prosessissa. Logistiikan ja merenkulkualan koulutusohjelmien on tehokkaasti ja viivyttelämättä tunnistettava digitalisaation ja automaation tuomat muutokset työelämän toimenkuvaan ja vastuunjakoon. Koko kuljetusketjun kattavassa osaamisalueet ylittävässä tiiviissä yhteistyössä toteutetuilla koulutusohjelmilla voidaan vastata teollisuuden tarpeisiin tuottamalla koko kuljetusketjun hallitsevia pidemmälle erikoistuneita osaajia.

Satama on logistisessa prosessissa palveluita tuottava organisaatio, jonka kilpailuvaltti ei ole enää erikoistuminen, vaan räätälöidyt palvelut ja muuntautuminen osaksi kuluttajan käynnistämää logistista ketjua. Sataman valinnassa lastinantajalle on sataman maantieteellisen sijainnin sijaan olennaista, millaiset jatkoyhteydet satamasta on lastinantajan tarpeita ajatellen. Kytkeytymme sataman, merenkulun, lastinantajan ja kuluttajan yhteen ymmärrämme logistiikan ja merenkulun koulutuksen välisen yhteyden.

Globaalien materiaaliavintojen tulevaisuuden näkymät kohdistuvat tuotannon uudelleenjärjestelyihin. Työvoimakustannusten nousu kolmansissa maissa yhdistettynä kasvaviin kuljetuskustannuksiin siirtää tuotannon takaisin lähemmäs kuluttajaa. Tällä on tulevaisuudessa suuri merkitys kuljetusyksiköiden kokoa ja kuljetusketjun rakennetta määriteltäessä. Suomen kaltaisella maalla on mahdollisuus suuriin hyötyihin logistisen kuljetusketjun tehostamisessa digitalisaation avulla. Onnistuminen edellyttää koulutuksen ajantasaisuutta, tarvelähtöisyyttä, kilpailukykyä ja ammatilliset rajapinnat ylittävän osaamisen tunnistamista.

Työn sisältö ja työympäristö muokkautuvat teknologian mahdollistaessa uusia lähestymistapoja vanhoihin ongelmiin, mutta samalla kehitys tuo myös uusia haasteita. Koulutuksen on kyettävä reagoimaan uusiin tilanteisiin reaaliaikaisesti ja riittävän voimakkein toimin. Merenkulkuun kytkeytyvien ammattien määrä kasvaa tulevaisuudessa samalla kun meriympäristön osuus energiantuotannossa, biotaloudessa ja matkailussa kasvaa ja monimuotoistuu. Tulevaisuuden merenkulkijan vahvuuksia ovat ympäristövastuullisuus ja uuden teknologian omaksumisen kyky. Merenkulun opiskelumahdollisuudet Suomessa ovat kattavat elinvoimaisten merenkulun koulutusohjelmien muodossa. Suomeen kaivataan kattavaa merenkulkualaa tukevaa väitöskirjatutkimusta. Kattavien merenkulun opintopolkujen luominen edesauttaa opiskelijoiden kiinnostusta alaa kohtaan ja nostaa profiiliämme kansainvälisessä vertailussa varteenotettavana merenkulun toimijana. Siksi lisäisimme sanan meri sanan logistiikka oheen sivulla 15.

Digitalisaation ja autonomian kärkihankkeina usein mediassa profiloituneet autonominen merenkulku ja kyberturvallisuus, sekä niiden ympärille rakennettu erityisosaaminen on Suomessa erittäin vahvaa. Meillä on alan huipputaajia ja teknologisia valmiuksia, mutta riittävätkö ne tulevaisuuden vaatimuksiin? Alan koulutuksen ei tule ainoastaan kulkea tämän kehityksen rinnalla, vaan tunnistaa merenkulun monipuolistumisen luoma tarve tulevaisuuden osaajille. Merenkulkualalla on tulevaisuudessa pitkälle erikoistuneita ammattikuntia, joista emme ole tänään

kuulleetkaan. Digitalisaation opetus- ja ohjausosaaminen, vertaisoppiminen ja työelämäyhteistyö on sovitettava yhteen teollisuuden tarpeiden kanssa. Tämä muokkaa sekä opetus- että oppimisprosessia vaatien molemmilta entistä laajempaa muuntautumiskykyä työelämän vaatimusten pyörteissä. Meidän ei tule pyrkiä määrittelemään tulevaisuuden vaatimuksia, vaan valmistautua niihin ylläpitämällä kykymme sopeutua muutokseen.

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Jari Multisilta toimitusjohtaja, rehtori, SAMK

Jaana Vase osaamisaluejohtaja, logistiikka ja meriteknologia, SAMK